

NAŠA MOČ

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 44.

V Ljubljani, dne 26. septembra 1912.

Leto VII.

Ljubljansko tobačno delavstvo!

V ponedeljek, dne 30. septembra 1912 takoj po končanem tvorničnem delu na

shod v Ljudskem domu

Spored:

Govor poslanca dr. Kreka.

Ljubljano v višji plačilni razred! Poroča tov. Marija Andlovic.

Davki in delavstvo. Poroča obč. svetnik tov. Tomaž Novak.

Zahteve moškega delavstva. Poroča tov. Anton Novak.

Govor poslanca J. Gostinčarja.

Delavke! Delavci!

Državni zbor prične kmalu zopet zborovati. Dvignimo zato vsi svoj glas, da se ob ureditvi plač ljubljanskemu tobačnemu delavstvu storjena krivica popravi. Popravi se pa le, če pridemo delavci in delavke res na shod, da z ogromno udeležbo dokažemo, da se zavzemamo za pravice, ki grejo naši žuljavi roki!

Podporno društvo delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici.

Na kup!

Znana je tista poslovice o hudiču, da nosi vedno svoje odpadke tja, kjer je večji kup. Iz lepa ni boljše primere za vedno večje združevanje velikega kapitala in z njim zvezane vedno večje dobičke. Rado se pravi, da se ta reč godi le bolj v Ameriki, da pri nas še nismo tako da-

Izgubljena sablja.

(Konec.)

Bajonet sem skril v svoji sobi. Zajtrk mi je jako dobro teknil, ko sem zopet imel usodni bajonet. Svoji ženi sem naročil, da naj pošlje Marijo pod kako pretvezo k meni.

Čez kake pol ure pride Marija k meni in prosí, da naj ji dam knjigo, da jo ponese moji ženi.

»Povejte, Marija, ali poznate to-le stvar?« Tako pravim Mariji in iznenadeni pomolim bajonet.

En trenutek pomolči, nato pa pravi s pobešenimi očmi:

»Da, gospod stotnik. Dankejev bajonet je to.«

»In kako pride v našo kuhinjo?«

Marija je komaj, komaj zadrževala solze, a ni se mogla premagati in je pričela ihteti.

»Oh, gospod stotnik, tisto jutro, ko so bili odpuščeni rezervisti, sem šla po meso v vojašnico, pa sem vzela bajonet. Oh, gospod stotnik, ne napravite mi kaj žalega, saj sem že tako dovolj nesrečna.«

»Pomirite se, Marija! Povejte mi le, zakaj da ste vzeli bajonet!«

»Oh, gospod stotnik. Danke je bil moj zenin. Eno leto se že pozna. Zvečer, ko so se vrnili vojaki z vaj, je bil pri meni v kuhinji,

leč, toda vsak, kdor ni slep, mora videti, da gremo tudi pri nas skokoma za ameriškimi slabimi zgledi. Posamezni lastniki velikih obrtnih podjetij v Avstriji izginjajo. Namesto njih nastajajo delniške družbe. Vsi vemo, kako se delniške družbe ene vrste vežejo skupaj v kartele. To je že samo na sebi nevarno za delavce, male obrtnike, prav posebno pa za konsumenta, toda v takih kartelih so vsaj samo ene vrste podjetja združena in njihova moč se omejuje na eno reč. Pri nas smo pa danes že naprej. Velike banke se polastujejo združenih podjetij; denar, ki je v njih založen, ne gre samo skozi banke, marveč je v velikem delu last bančnih podjetij. Ena sama taka velika banka ima po ti poti najraznovrstnejša podjetja v svoji oblasti. Delavci najrazličnejših vrst pridejo tako v odvisnost od enega gospodarja, ki ne pozna po svoji naturi nič drugega, nego profit. Banke diktirajo cene, zmanjšujejo produkcijo, kadar jim kaže, odpuščajo delavce, tlačijo odjemavce; ob tem pa zanemarijo zase vedno večje dobičke.

Pri nas je najznačilnejši zgled v tem oziru avstrijski zemljsko kreditni zavod (Bodenkreditanstalt), ki mu je na čelu politični mešetar, bivši sekčni šef dr. Sieghart, rojen jud, ki je od časnikarja prišel do najvišje uradniške službe in od tam na čelo zavoda, kjer ima nad 150.000 kron rednih letnih dohodkov. Ta bančni zavod ima 45.000.000 K delniškega kapitala; delnice so po 300 K, večinoma v rokah velikih kapitalistov. Letošnje leto je zavod prvič izdal v javnost računski zaključek za prvo polletje, od 1. januarja do 30. junija letošnjega leta. Čisti dobiček znaša 8.264.014 K. To se pravi, da je dobička krog 15 od sto. Tak dobiček je presneto podoben oderuštvo.

Ne pozabimo, da živimo ob času draginje, ki jo tako bridko čuti vse delavsko ljudstvo. Kapitalisti so pač dobili soc. demokracijo na svojo plat, da ž njimi vred tuli, da je klerikalizem in ne vemo, kdo še, vzrok draginji. Toda motijo se ti zvičajniki, če mislijo, da se dajo vzroki draginje tako skriti. Mi ne bomo vpraševali soc. demokratskih voditeljev, koliko dobijo za to, da mečejo svojim pristašem in ljudstvu sploh pesek v oči, da bi ne videli, kje se iz žuljev in krvi delavskega ljudstva zbirajo veliki dobički. To nas nič ne briga. Izvrševali bomo pa

dala sem mu jesti in piti, kakor vedno. Biti sva morala zelo previdna, ker je bil Pipec na Dankeja jako ljubosumen. Vprašala sem ga, kdaj se poročiva in če je že dobil službo. Pa se je smejal in rekel, da imava še dovolj časa, ker sva še obadva mlada. Poslovil se je in rekel, da se bom že brez njega potolažila. Celo noč sem prejokala in žalovala, ko sem pa zjutraj šla v vojašnico po meso, sem opazila njegov bajonet v prazni sobi. Znala sem, da če vzajem bajonet, bo kaznovan, pa sem ga vzela.«

»Tako, tako, Marija! Lepa reč, kaj bi Vam pa koristilo, ako bi bil kaznovan?«

»To je tako. Ko bi bil prišel iz zapora, bi ga vprašala, če se je premislil, zdaj pa niti ne vem, kje da biva.«

»Kje da stanuje, poizveste lahko v stotniški pisarni, a se mu li hočete vsiljevati, ko veste, da Vas ne mara.«

»Mene ne mara,« zakliče Marija razburjeno! On me ima že rad, a tisti večer je bil slabe volje, jaz sem imela veliko dela z večerjo, pa sva se sprla.«

»No, no, Marija, moramo ga dobiti. To, prepuščite meni. Stvar o bajonetu pa ostane med nama.«

Njemu sem pisal zelo učinkujoče pismo, vsled katerega je Marija v veliko žalost moje žene po Velikonoči njega poročila. V mestni okolici imata zelo dobro obiskano gostilno, ki

vedno svojo dolžnost, da bomo ljudstvu odpirali oči, da bo videlo, kje so oderuhi.

Nad sto delavcev in delavk ljubljanske predilnice je na cesti. Zima je pred durm; drva, obleke je treba. 14 dni še; pa pojdi! Tako jim je rečeno. Pojdi, četudi drugi dan pogineš na cesti, četudi v gladu in mrazu izhiraš tvoji otročiči. Pojdi, četudi so leta in leta mišice tvojega izmučenega telesa delale dobiček predilniškemu lastnikom. Pojdi, ker tako velewa edina postava kapitalistova, ki se glasi: Delaj profit. Božje in cerkvene zapovedi so pozabljene; samo ta še velja. In po ti postavi naj strada, naj prezeba, naj umira delavec z ženó in otroci.

Kako je pa prišlo do tega, da je dobila ljubljanska tovarna predrzno korajžo odpustiti toliko delavcev.

Kartel se je ustanovil v obliki delniške družbe pod imenom »Združena avstrijska tekstilna industrija« (Vereinigte österreichische Textilindustrie). Kartel je pa postal mogoč, ker ga je denarno podprla, pravzaprav ustanovila Bodenkreditanstalt. Svoje blagonsno delo so že začeli; zavoljo profita zmanjšujejo izdelovanje, predelujejo tovarne, odpuščajo delavce, kakor bi šlo za knofe, ne pa za ljudi, ki so s svojo krvjo zvezani s podjetjem, precej preje, nego so se bančni mogotci spomnili, da bi se dalo tudi pri predilnicah in tkalnicah kaj več zaslužiti. V polletnem poročilu Bodenkredita beremo: »Pri Cosmanos« združenih tekstilnih in tiskalnih tovarnah gre kupčija prav ugodno, tako da se pričakuje za tekoče leto višja dividenda. Tudi pri avstrijskih tekstilnih tovarnah, prej Izak Mautner in Sin, pričakujemo za letošnje leto ugodnejšega uspeha. Združena avstrijska tekstilna industrija se peča s tem, da prevzema, oziroma preosnavlja tovarne. Združenje tovarne, kakor tudi dogovor o kontingentanju predilnic, bo brez dvojbe ugodno uplivalo na poslovanje tega podjetja. Pod vodstvom velike banke Bodenkredita se preosnavljajo tovarne. Kako krotko in pohlevno je to rečeno. Preosnavljanje; — delavci na cesti pred zimo! Lakota in mraz za ogromno četo ljudi obojnega spola, ki nimajo želje po kakem profitu, marveč le po tem, da bi za par soldov prodali svojo moč. Proti eni tovarni je bila tudi najbolj pravična in

slovi po dobri kuhinji, kar zelo dobro vem, ker zahajava z nojo ženo včasih tja. Ko me je »on« nekega dne obiskal in videl viseti ta-le bajonet, je žalostno rekel: »To so bili še lepi časi, gospod stotnik, ko sem še nosil bajonet.«

Marija je namreč zelo odločna gospodinja, huda kot zlomek, kadar jo ne uboga.

Tako je končal major svojo povest.

Guy de Maupassant:

Na morju.

Nedavno smo čitali v časnikih:

Boulogne-sur-Mer, 22. januarja. Piše se nam: Strašna nesreča je prestrašila naše prebivalstvo, ki se peča z brodarstvom. Ribiško ladjo Javelna je vrgel, ko je prijadrala v pristanišče, vihar proti vzhodu, kjer se je na nasipu razbila. Dasi so prihiteli ribičem takoj na pomoč, so vtonili štirje ribiči in ladjin vajenec.

Vihar še vedno razsaja. Bati se je novih nesreč.

Kdo li je Javel. Morebiti je brat enoročnega Javela?

Če je ta revež, ki je s svojo ladjo utonil, tisti Javel, na katerega mislim, je bil že pred 18. leti priča neke žaloi gre, ki je bila strašna, dasi priprosta in se je pripetila na morskih valovih. Starejši Javel je bil takrat lastnik šalupe.

potrebna težka vojska, proti kartelu, ki za njim stoji mogočna banka, se bojuy revež, če moreš. Delavska organizacija gre po polževo naprej, medtem ko drvi kapitalistično združevanje v avtomobilu.

Ostanimo samo pri Bodenkreditu. Ta banka ima poleg imenovanih tekstilnih zvez še nastopna podjetja v svojih denarnih kremljih: 1. sladkorne tovarne Schoeller in Komp, ki so za leto 1911 nosile 8 odstotkov dividend; 2. delniška družba za sladkorno industrijo, ki je pod vplivom Bodenkredita zvišala dividende leta 1911 na 6 odstotkov proti prejšnjemu letu 4 odstotkov; 3. Avstrijski rudniki in plavži (Österreichische Berg- und Hüttenwerke), ki so tudi znatno zvišali svoj dobiček; 4. kranjska železno-industrijska družba, ki je za leto 1911 dala 10 odstotkov (leta 1910 pa 9 odstotkov), katere so zaslužili delavci tudi s tem, da so jih odpuščali in jim zmanjševali delo; 5. plavži državne železniške družbe, ki tudi pričakujejo letos večjih dobičkov; 6. Ringhofferjeve tovarne, ki izdelujejo zlasti železniške vozove in imajo letos silno mnogo naročil za doma in za druge države; 7. delniška družba za petrolejsko industrijo (prej Tanto), je pokrila lani vso precejšnjo izgubo prejšnjih let; 8. družba za leopoldavska stavbišča, ki jih bo kmalu z ogromnim profitom prodala; 9. avstrijsko-bošenska banka, ki je letos šele začela poslovati.

Banka nosi, kakor smo povedali sama ogromne dobičke; ravno tako pa tudi podjetja, ki jih popolnoma, ali vsaj deloma vodi. Kdo torej odira? Delavske plače ne napredujejo glede na draginjo prav nič, marveč so, če se primerjajo s cenami za stanovanje, obleko in živež, manjše, nego so bile. To ve naš delavec na Jesenicah in povsod; najhujše pa izkuša vpliv večjih dobičkov ubogi predilniški trpin, odpuščena delavka iz predilnice.

Recimo še eno! Mi se bojujemo za složno delo vseh delavcev, za res strokovno združevanje. Soc. demokrat to razdira in ovira, kjer more. Mi se bojujemo za postavo proti kartelom. Soc. demokratu to smrdi, in tudi tu nagaja, kar more. Mi se bojujemo proti kapitalističnemu oduštvu velikih bank in industrijskih zvez. Soc. demokrat pa tuli, da odira kajzar in kmet, ki sama komaj dihata.

Napredujoče združevanje velikega kapitala, ki imamo v našem glavnem mestu od njega četo revežev na cesti, ki trpi vsled njega naše delavstvo v železnih tovarnah in povsod drugod, pa mora vzbuditi v nas železno voljo, da hočemo ravno zdaj z vsemi silami poživiti in razširiti delavsko združevanje vseh vrst in s podvojenimi močmi začeti nove boje proti oduštvu kapitalizmu in njegovim hinavskim, tajnim zaveznikom.

Razne misli.

(Piše —č.)

»Poglejte, to je desetnica med našim časopisjem, človek kar ne ve, kaj bi z njo,« mi je dejal nekoč, za vse dobro vneti gospod in pokazal na list, s ponosnim imenom »Naša Moč«. In nadaljeval je nekako tako-le: »Saj pri nas nimamo delavstva, kot ga ima pred očmi »Naša Moč« in če ga imamo, ga je tako malo, da se ne izplača zanj poseben list. Pri nas ni nasprotstva med

kapitalisti in proletariatom, naši delavci postanejo prej ali slej samostojni, gospodarji. čezoma delodajalci naših delavcev so sami začeli karijero kot delavci pri drugih delodajalcih in tako gre stvar naprej. Čemu torej delati umetno nasprotstvo med delavstvom in drugimi stanovci. Za vse stanove zadostuje pri nas »Domo-ljub«, tega tudi vse rado bere, za »Našo Moč« je težko koga navdušiti.«

Prepričan sem, da imamo množice strokovnega in političnega delavstva, ki se zaveda važnosti delavskega lista in delavskega vprašanja za naš narod, vendar jih je premnogo, ki to vprašanje podcenjujejo, zato se mi zdi prav, da se pomenimo o sledečih vprašanjih: 1. Ali imamo pri nas delavski stan? Kolike važnosti je za cel narod ta stan? Ali je potrebno zanj posebno glasilo?

Tistim, ki mislijo, da imamo pri nas delavstvo samo v Ljubljani, Trstu in drugih mestih in obrtnih in industrijskih krajih, bodi povedano, da imamo Slovenci delavce v vsaki, tudi najbolj kmečki vasi, da do malega v vsaki hiši. Skoraj brez izjeme vsaka družina ima člane, ki prodajajo svoje telesne in duševne moči in se preživljajo izključno od tega, kar iztržijo zanje. Pri malokateri številnejši kmečki družini se posreči, da ostanejo vsi na kmetih. Eden ostane doma, par se jih poženi in pomoži po bližnjih posestvih, drugi pa začno prej ali slej misliti na tujino. Res je, da bi bilo dobro pridržati tudi te na kmetih, ker tu manjka delovnih moči in bi bilo tudi zanje dostikrat boljše, če bi ostali doma, toda računati moramo vendar z dejstvom, da ne ostane doma.

Vse kmečke sinove in hčere, vse posle in dninarje, ki imajo eno oko vprto v mesto in tujino, ki imajo takorekoč pripravljeno palico, ki bodo z njo poromali v svet, smatram za delavstvo. Vsi ti imajo podobne skrbi in težave kot delavci po delavskih, industrijskih krajih. Vsi ti bi tudi morali biti natanko poučeni o delavskem vprašanju, o delavskih razmerah celega sveta. Ta del našega ljudstva je tudi tisti, ki se nam stalno izgublja. Zdrav in žilav narod smo, vendar nas je vedno manj. Naše delavstvo, ki se seli v tujino, nam ta stalno požira. Tu naj poprime, kdor želi narodno-obrambno delovati.

Kdor se enkrat zazre v svet in se nameni s svojimi močmi na svetovni trg, se tudi bolj zanima za svet, za javnost kot oni, ki je namenjen za dom. Ravno najbolj probujeni ljudje silijo v tujino. Še ni dolgo, kar mi je pravil izkušen gospodar o izkušnjah s posli: »Vse mi je hotelo uiti v Ameriko, hlapci, dekle, dninarji. Pa da bi odšli slabejši, ti so ostali lepo doma, ravno najboljši, ti so mi najprej ušli.« Vse izobraževalno in organizatorično delo do sedaj je dokazalo, da je hrepenenje po večji izobrazbi, po izpopolnitvi ravno pri delavstvu posebno močno razvito. Zato se je v delavskem gibanju zadnjega časa pokazala tesna skupnost med delavstvom in izobraženstvom. Delavske organizacije vsein narodnosti štejejo v svojih vrstah najizobraženejše može. Dasi je ravno zadnja doba dognala nepobitno, da je znanstvena podlaga soc. demokracije vsa trhljeva in piškava, se vendar odlični znanstveniki, ki tudi to vedo,

križarila po visokem nemirnem morju, dokler se ni pomirilo.

Ko se ladja že tretjič nahaja na visokem morju, se poleže vihar in dasi so še valovi visoki, ukaže Javel vreči mrežo v morje.

Nerodno orodje vržejo v morje. Štirje može, dva spredaj, dva zadaj, odvijajo vrvi. Težko mrežo z železjem okovanim težkim lesenim debelom izpuščajo v morje. Nenadoma doseže morskno dno. Močan val pa vrže v tem trenutku ladjo naprej, mlajši Javel, ki je pomagal odvijati vrv, se izpodtakne, njegova roka se vjame v vrv, ki visi prosto.

Javel stori vse, da oprostí roko vrvi, a mreža v morju je že vlekla in vrv se ni udala.

Vsled bolečin prične kričati. Vsi priskočijo, pograbiyo vrv in izkušajo oprostiti roko. Ves trud je zaman.

»Vrv se mora prerezati,« reče en mornar in potegne iz žepa velik nož. Dva vrezka in roka bi bila rešena.

A odrezati vrv pomeni, da bi bilo vse orodje izgubljeno, ki je stalo veliko denarja, da veliko, 1500 frankov je stalo orodje, ki je bilo last starejšega Javela, ki je mislil na svojo last.

Zaklacial je: »Ne prereži še. Počakaj. Hočem ladjo obrniti.« Skočil je h krmilu in skušal ladjo obrniti.

Ladja se pa ni obrnila, ker jo je zadržavala težka mreža in so jo valovi in veter gnali naprej.

radi oklepajo zdravega in ukaželjnega delavstva, ki ga je zbrala soc. demokracija, ker so se drugi premalo brigali zanj.

Ko smo se menili o »Naši Moči«, se je dostikrat slišalo, da je prazna in suhoparna in druge take reči. Kdo je kriv? Saj je vendar že precej časa sem moderno, da se vsak izobraženeec v prostih urah bavi s socialnim vprašanjem, z delavskim vprašanjem.

Naredimo »Našo Moč« kar najzanimivejšo, napravimo iz nje delavsko glasilo z dobrim pregledom o delavskih razmerah po svetu, kot ga rabimo in v vsako hišo z njo! Prav v vsaki hiši bo na mestu.

Med brati in sestrami.

Slomškovo slavnost priredi Kmetijsko bralno društvo v Trbovljah dne 29. septembra t. i. v prostorih Društvenega doma. Začetek ob 3. uri popoldne. Spored: 1. Govor o Slomšku. Dr. Medved. 2. Enođejanska šaloigra: »Zapirajte vrata!« 3. Prosta zabava, srečolov, šaljiva pošta, koriandoli, serpentine, kavarna, slaščičarna, šopki itd. Sodeluje tamburaški klub Orla. Vstopnina: I. prostor 1 K 20 v; II. prostor 1 K; III. prostor 80 v, stojišča 40 v, sedeži na galeriji 1 K. Vstopnina samo k prosti zabavi 20 v. — Za mnogobrojno udeležbo prosi odbor.

Sava. Strokovno društvo delavstva K. O. D. priredi veselico, združeno s tombolo in srečolovom na dvorišču konsumnega društva na Savi v nedeljo, dne 29. septembra. Pričetek ob 3. uri popoldne, ob peti uri tombola. Ob neugodnem vremenu se vrši veselica v prostorih Delavskega doma. Pri veselici igra slavni godbeni odsek Katoliškega delavskega društva. Ker je čisti dobiček namenjen podpornemu skladu, se dobitki in darovi hvaležno sprejemajo. Pričakujemo obilne udeležbe. — Odbor.

Šišensko prosvetno društvo najvljudneje vabi k predstavi, ki jo uprizori v nedeljo, dne 29. septembra 1912 v dvorani Blaž Potočnikove čitalnice »Pri Cebavu« v Št. Vidu nad Ljubljano. ačetek ob pol 4. uri popoldne. Vprizori se »Krivopriščnik«. Narodna igra s petjem v treh dejanjih (7 slikah). Spisal Anzengruber. Za slovenske odre priredil Homunkulus. — Režiser g. Gorski. Cene prostorom: I. vrste 2 K, II. vrste 1 K, III. vrste 70 h, IV. vrste 40 h, stojišče 30 h. Vstopnice so v predprodaji pri društvenem blagajniku, na dan predstave pa pri blagajni v Št. Vidu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz goriške tovarne. Malokdaj pride kak dopis iz naše tovarne v »Moč«. Kdo bi pisal? Delavci smo ubogi v nadlogi. Tako bi lahko klicali. Na eni strani draginja, na drugi skrajno slabe plače. Pa ni še vse. Če je le mogoče, se nam plače zmanjšajo. Pa še lepše pride. Stare

Znana pesnica in pisateljica **Paul Maria Lacroma, pl. Maria Schmitzhäusen**, se je izrazila v nekem pismu na lekarnarja **Feller** tako-le: »Ne morem si kaj, da vam ne bi povedala, kako neskončno dobro mi je delo, ko sem uporabljala po baronici **Freytagh** dobljeni fluid z. v. z. »Elsa-fluid« zoper nevalgične bolečine. Sprejmite od velike trume gorke zahvale dolžnega človeštva najtoplejšo zahvalo.« Na tisoče enakih priznanj iz različnih krogov govori jasno o blagodejnem vplivanju tega domačega zdravila, ki se je more dobiti 12 malih steklenic, 6 dvojnatih, ali 2 specialnih franko za 5 K pri lekarnarju **E. V. Feller v Stubici, Elzatrj, 264** (Hrvatsko).

Znano je, da so šalupe posebno izvrstne ribiške ladje.

Ladja je močna dovolj, da se ni treba bati vsakega vetra, trebušnata, ki se kakor zamašek vedno okolu suče, zdaj zgoraj, zdaj zdolaj. Vedno jo bičajo močni, slani vetrovi, a z razprostrtimi jadrji neprestano križari po morju in vleče za seboj veliko mrežo, v kateri se zbirajo morske ribe.

Če je veter dober in če niso valovi previsoki, prično loviti ribe.

Mreža je pritrjena na veliko, z železom okovano deblo, ki se na dveh vrveh izpušča v morje.

Javel je imel pri sebi svojega mlajšega brata, štiri može in enega vajenca. Ob lepem, jasnem vremenu je odjadral iz Boulogna, da vrže v morje mreže.

Kmalu pa prične pihati veter, ki se izpremeni v vihar in prisili ribiče, da morajo pred njim bežati. Prijadrali so do angleške obali, a hrumeči valovi onemogočijo, da bi mogli jadrati v varno zavetje kakega pristanišča. Mala ladja zato zopet odjadra na visoko morje in se kmalu zopet nahaja ob francoskem obrežju. Vihar pa ni ponehal in je onemogočil izkrcavanje.

Ladja se zopet vrne na morje, kjer jo zopet premetavajo in suvajo valovi in jo obliva morská voda. Navadila se je že slabega vremena, ki jo je večkrat prisililo, da je pet a tudi šest dni

Mlajši Javel je pokleknil, stisnil je trdno zobe skup, oči so mu stepile iz glave. Rekel ni nič. Starejši brat se vrne in ker se boji, da le kak mornar ne prereže vrvi, zakliče: »Počakajte, ne prerežite, hočem vreči sidro.«

Izpuste sidro v morje. Ladja se nekoliko nazaj umakne, strašna vrv se nekoliko zrahlja. Mrtvo roko v krvavem rokavu potegnejo iz vrvi.

Mladi Javel je menda nezavesten. Slečejo mu jopič. Pogled je strašen: zmečkan kos mesa, iz katerega curlja kri.

Mož pogleda na roko in godrnja:

»Ta je proč.«
Ko napravi kri na ladji celo jezero, eden zakliče: »Saj mu kri še izteče, prevezati mu moramo žile!«

In vzeli so smolnato vrvico, jo prevezali čez rano z vso silo in jo zavežejo. Kri teče bolj počasi in kmalu preneha teči.

Javel ustane. Roka visi na strani. Z drugo roko jo prime, vzdigne, obrne in jo tresse. Vse je zlomljeno, tudi kosti. Le kite še drže ta kos mesa z ostalim telesom skupaj. Z žalostnimi očmi jo ogleduje. Vsede se na zložena jadra. Tovariši mu svetujejo, da naj rano neprestano moči, da se ne vname. Prinesejo škaf. Vsak trenutek z malim kozarcem zajema vodo in spirá rano.

»Boljše je, da se spodaj vlečeš,« mu pravi starejši brat. Uboga ga, a čez eno uro se vrne na

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodec, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 K. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

Ljudi pode iz tovarne, mlade pa sprejemajo. To je značilno. Obljube so se delale, pa so pognali na Koroško nekatere, da jih vzamejo zopet v tovarno; pa ta obljuba je šla po Sori. Kdaj bo konec tega krivičnega ravnanja?

Hitro kupite srečke »Slovenske Straže«, ki nam nudijo prekrasne dobitke v vrednosti 20.000 K. Ena srečka samo eno krono! Opozorjajte svoje znanke in znanke na veliko loterijo »Slovenske Straže«!

Prometna zveza.

Slovesnosti 23. mednarodnega evharističnega shoda so se tudi kršč. soc. železničarji dejansko udeležili. Kljub skrajno neugodnemu vremenu — dež je lil, kakor iz škafo — se je cele predpoldanske in glavne slavnosti udeležilo krdelo 308 mož železničarjev s krasno zastavo skupine Jedlese in z lastno, 26 mož broječo godbo na čelu — mož korenjakov one organizacije, ki se ne sramuje javno pred celim svetom očitno pokazati svoje krščansko prepričanje. Iz vseh delov široke Avstrije so katoliški železničarji odposlali zastopnike, katere je ob 8. uri zjutraj uredil gospod prezident Böhm v močno kompanijo ter jo izpred centrale peljal na odkazani slavnostni prostor. Železničarji so tvorili 134. skupino udeležencev. Ob pol 2. uri popoldne je predsednik svoje krdelo privedel ves premočen v hotel Fuchs na Marijahilferici nazaj. Ker so se izmučeni možaki za prvo silo oddahnili, poprijel je tovariš predsednik Böhm za besedo ter se vsem udeležnikom v vznesenih besedah zahvalil, da se niso ustrašili kletvij nasprotnikov in dolge poti, da se poklonijo Najsvetejšemu — Njemu, ki je vladar neba in zemlje. Z izbranimi besedami je izrazil udano zahvalo. Njega Veličanstvu krščanskemu vzorvladarju, končujoč s krepkim trikratnim slava-klicem. Vsi navzoči vstanejo in kličejo navdušeno: Slava, ljubi naš cesar Franc Jožef! Godba zasvira cesarsko pesem, katero cela dvorana z navdušenjem poje. Isto udanostno izjavo izreče Njega svetosti namestniku božjemu, nadvrhovnemu poglavarju svete katoliške Cerkve, ki je milostno poslal svojega namestnika med nas. Prisegamo mu, da hočemo neustrašeno vselej in povsod braniti dragocene svetinje svete katoliške vere. Po trikratnem slava-klicu vseh navzočih je zaigrala godba »Zveze« cerkveno himno. S tem je bil uradni del končan, nakar je godba še nekaj veselih komadov zaigrala. Vsi v hotelu navzoči gostje so bili polni priznanja vrlim železničarjem, organiziranim v »Prometni zvezi«.

Okno v svet.

Pred vojsko. Politične razmere že dolgo vrsto let niso bile tako napete, kakor so letos. To je dokazal tudi govor našega zunanjega ministra grofa Berchtolda, ki ga je imel v torek v odseku za zunanje zadeve ogrske delegacije. Navada je, da kadar govore ministri o zunanjem položaju, razmere slikajo kolikor mogoče v rožnati luči. Naš zunanji minister pa zdaj ni tako govoril, da bi moral biti svet pomirjen,

marveč je njegov govor naravnost dokaz, da živimo v zelo resnih časih in da lahko najmanjši dogodek povzroči vojsko. Stvar je ta-le: Odkar se vojuje laško-turška vojska, je v Turčiji vse narobe. Puntala se je armada, mladoturški judje in liberalci so izgubili vso moč. Spuntali so se Albanci in nova turška vlada jim veliko obeta, da jih pomiri. Navidezno se je albanski narod pomiril, a reda ni še zdaj v Albaniji nobenega. Obenem so pa Turki v Kočanj morili Bulgare, kar je prebivalstvo bulgarske države strašno razburilo. Bulgari zahtevajo, da naj se Turčiji napove vojska, da se osvobode po Turkih in Macedoniji zatirani bulgarski bratje. V Bulgariji strašno vre, a ravno tako vre v Srbiji, na Grškem in v Črni gori. Vse te države popadejo za orožje, če Bulgari prično s Turki krvavi ples za svobodo tistih svojih bratov, ki še ječe pod turškim jarmom. Naš zunanji minister je poizkušal zadušiti v kali požar, ki se pripravlja na Balkanu. Pisal je vsem velevlastim, da naj bi se pogovorile, kako da naj uredi razmere v Turčiji. Vlade si dopisujejo, med tem pa Turčija naprej propada. Za Turčijo danes ni nikomur nič. Saj če bi ne bile evropske države ljubosumne ena na drugo, bi Turčije že davno več ne bilo. Edina ljubosumnost evropskih držav danes še Turčijo vzdržuje. Turek ni za noben napredek in nikdar ne bo, to je splošno znano. Balkanski narodi so pa pripravljani na to, da uničijo Turčijo. Čimpreje, timbolje! Čas se jim zdi posebno zdaj za to, ugoden. Ves evropski položaj, ne samo na Balkanu, je namreč strašno zamotan, ali pa, če že hočemo, urejen. Cesar bi še pred 20 leti nikdar pričakoval ne bil, to je zdaj uresničeno. Včasih sta se gledala Angleži in Rusi kakor pes in mačka. Angleži so samo zato nahujskali na Ruse Japonce, da so jih odtisnili od Rumenege morja. Nemčija, s katero smo že dolgo vrsto let v zvezi, ne v posebno korist naši industriji, ki so ji Nemci odjedli izvoz,

kjerkoli so le mogli, dela tudi angleški svetovni trgovini velike preglavice. Angleži, ki se včasih niso hoteli vezati z nobeno evropsko državo, so se pričeli Nemčije bati in so si na evropski celinici pričeli iskati zaveznikov. Zvezali so se s smrtnimi sovražniki Nemčije s Francozi, ki so že dolgo vrsto let v obrambo svojih koristi nasproti Nemcem zvezani z Rusijo. Danes so Francozi, Angleži in Rusi zvezani in je ta zveza v prvi vrsti naperjena proti trozvezi Nemčije, Avstro-Ogrske in Italije. Znano je, da Italija vsaj do zdaj ni bila kdosi gavedi kako zvesta zaveznica in je hodila precej svoja pota in upajo osobito Francozi še danes, da bi se morebiti Italija v slučaju kake vojske pogovorila, da bi se je ne udeležila, ali bi pa morebiti še celo nastopila proti Avstriji, ob katere meji ima zbrano velikansko armado. To balkanske države dobro vedo in zato pravijo: zdaj ali pa nikoli ni čas tako ugoden zapoditi Turke v Azijo, odkoder so pred stoletji prišli. Če pa nastane vojska na Balkanu, bi bila prizadeta tudi naša država, ki ima veliko koristi zastopati tam, a naketere balkanski Slovani ne dajo veliko, ker se Slovani, če izvzamemo Poljake, v naši državi povsod zatirajo. To balkanski Slovani dobro znajo in niso naši državi po krivdi avstro-ogrskih državnikov čisto nič prijazni. Približujejo se zvezi, v kateri se nahaja Rusija, ki je Srbe, Bulgare in deloma tudi Črnogorce osvojila turškega jarma. Na vojsko pa dela tudi v Turčiji zelo močna stranka, ki sodi, da bi po vojski Turčija zopet pridobila na ugledu.

Laško turška vojska. Nekaj časa sem se Lah in Turki pogajajo za mir. Kakor pa slove zadnja poročila, ne bo s pogajanjem nič. Turki nočejo odpovzati iz Afrike svojih vojakov, češ, da če to store, jim jih pomore Arabci in nočejo priznati Tripolisa laške nadvlade. Lah zato groze, da prične njih brodogradje zopet strašiti po Egejskem morju.

CILJ

prizadevanj, najti sredstvo za izboljšanje kave, ki odgovarja vsem zahtevam okusa in izdatnosti

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavini pridatek v zaboječih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najbolje, kajti pridatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedrnatejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

:pravi Franck.:

Tovarna v Zagrebu.

krov, ker noče samevati. Usede se na jadro in spira naprej rano.

Lov je bil dober. Velike ribe z belimi trebuhli leže poleg njega in se zvijajo v zadnjem smrtne boju. Ogleduje jih, ne da enkrat preneha izpirati rano.

Ko se hočejo vrniti v Boulogne, izbruhne zopet vihar, ki premetava malo ladjo po valovih. Ubogi ranjenec veliko trpi.

Napoči noč. Vihar divja do jutra. Ko vzhaja solnce, vidijo zopet angleško obrežje, a ker se morje nekoliko pomiri, jadrajo proti Francoski.

Proti večeru pokliče mlajši Javel svoje tovariše in jim kaže črna mesta, strašne znake, da gnije ud, ki ni več njegov.

Ribiči gledajo črne pege in povejo, kaj da si mislijo:

»Črni prisad bo,« pravi prvi.

»Z morsko vodo bi morali polivati rano,« pravi drugi.

Prinesejo morsko vodo in oblijejo ž njo rano. Javel je smrtno blede, škriplje z zobmi, se zvija, a ne kriči.

Ko bolečine ponehajo, pravi bratu: »Daj mi tvoj nož.« Da mu ga.

»Primi roko, dvigni jo in jo drži, potegni jo.«

Starejši brat stori, kar zahteva mlajši.

Mlajši brat prične rezati. Reže počasi in s premislekom z nožem, ki je ojster kot britev in

prereže kite. Ko odreže roko, globoko vzdihne in reče: »To je bilo potrebno, ker če bi tega ne storil, bi bil sam mrtev.«

Nekoliko boljše se počuti, globoko diha in spira naprej rano.

Noč je še zelo nemirna. Ne morejo se izkricati.

Ko napoči dan, vzame mlajši Javel svojo odrezano roko in jo dolgo preiskuje. Ni mogel dvomiti. Roka je pričela gniti. Tudi ostali mornarji jo ogledujejo in vohajo.

Brat pravi: »Moram jo vreči v morje!«

A jezen pravi mlajši Javel: »Ne, tega nočem. Roka je moja.«

Vzame jo in jo položi na svoja kolena.

»Kljub temu segnije,« pravi starejši brat.

Tu se ranjenec spomni, da se lahko roka ohrani v soli in vpraša:

»Bi jo li ne mogel shraniti v soli?«

»To je res,« pravijo tovariši.

Izpraznijo sod, ki je že napolnjen z ribami, ki so jih prejšnji dan vlovili. Odrezano roko polože na dno, jo posipajo s soljo in polože na njo ribe.

En mornar se pošali: »Upajmo, da se ta sodček na dražbi ne proda.«

Vsi se smeja, izvzemši brata Javel.

Morje je še vedno viharno. Pred deseto uro drugega dne ni misliti, da se izkrcajo, dasi se vidi Boulogne.

Ranjenec neprestano z vodo poliva rano.

Od časa do časa vstane in koraka po ladji gori in doli.

Brat, ki krmari, gleda za njim in stresa glavo.

Končno se izkrcajo.

Zdravnik preišče rano in izjavi, da je dobro. Obveže jo in ukaže, da mora ranjenec mirovati. Javel se pa ne vleže v posteljo brez svoje roke, zato se vrne v pristanišče in išče sodček, ki ga je s križcem zaznamoval.

Izpraznijo ga in Javel vzame dobro ohranjeno roko, ki jo zavije v rjuho, nakar se poda domov.

Njegova žena in otroci pogledajo te žalostne ostanke. Pokličejo mizarja, ki napravi krsto.

Drugi dan odrezano roko pokopljejo. Krsti slede Javelnovi tovariši. Brata gresta skupaj. Oblečena sta črna.

Mlajši Javel ni šel več na morje. Malo službo so mu podelili v pristanišču. Kadar je pozneje komu svojo nesrečo pripovedoval, je čisto tiho svojemu poslušalcu zaupal:

»Če bi bil pustil takrat brat mreže odrezati, bi imel še danes svojo roko. A preveč je bil na svoje stvari navezan.«

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

**Denarni promet
1. 1911. čez 82 milijonov K.
Stanje vlog čez 22 milijonov K.
Lastna glavnica
■ K 704.939.27. ■**

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. ter jih obrestuje po **4 1/2 %** brez
kakega odbitka,

tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so pošto-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton
Balez, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; Dr.
Josip Dermastia; Anton Kobl, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

*Putniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
varnejšo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Sinetelca
*v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.*

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtinarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetljic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavji: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škofijo št. 10,
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov. njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in siast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Pusivni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potanju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Siadin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 30 v.
Tropčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v, in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

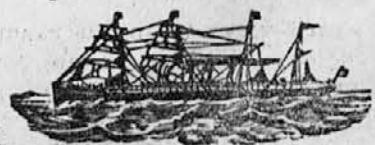
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novjše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prek morská družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.